

Okuma Yazmaya Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımına Dair İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi

Aylin SÖZER ÇAPAN*
Figen GÜLTEKİN**

Öz

İlk okuma yazma öğretimi, öğrencilerin yaşam boyu geliştirerek kullanacakları okuma yazma becerilerini edinme sürecinin ilk aşamasıdır. Öğretimin tüm kademelerinde içeriğe uygun yöntemleri belirleyecek profesyoneller öğretmenlerdir. Özellikle erken çocukluk döneminin son yıllarında verilen okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında en etkin yöntemi belirleyecek eğitimcilerin, seçtikleri yöntem hakkındaki farkındalıkları ve bilgi düzeyleri son derece önemlidir. Drama yöntemi problem çözme, problemin farkına varma, ilişki kurabilme, akıl yürütme, sorgulama, anlamlandırma gibi becerilerin geliştirilmesinde etkili olan bir yöntemdir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada, özellikle ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazmaya geçiş sürecinde bir yöntem olarak drama yönteminin kullanımına dair görüşlerinin alınması sayesinde, ilköğretimin ilk yılında yaşanan sancılı okuma yazma öğrenme deneyimine dair anlamlı çözümler sunmanın mümkün olacağı düşünülmüştür. Bu çalışmada, ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır ve bu bağlamda araştırmada betimsel model kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda 80 birinci sınıf öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma verileri, öğretmen görüşlerini daha net ortaya çıkarabilmek amacıyla, nitel araştırma yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Verilerin toplanmasında deşifre yöntemi kullanılmıştır. İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair görüşleri incelendiğinde, “Dramada Öğretmen Önce Kendisi Uygulayarak Rol Model Olmalı” teması başlığı altında en

* Dr. Öğr. Üyesi, İAÜ Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi ABD, aylinsozer@aydin.edu.tr

** İAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

yüksek oranda görüş bildirdikleri görülmüştür. Öğretmenler dramanın güçlü yönüne dair çocuk açısından, “Öğrenme ve Bilgiler Kalıcı Olur” teması başlığı altında yöntemin daha çok güçlü yönlerine dikkat çekerken, yöntemle dair diğer görüşleri sorulduğunda, “Dramayı Öğretmenler Tüm Dersler İçin Kullanmalı” ifadesini çoğunlukla kullanmışlardır. Bu görüşler doğrultusunda okuma yazmaya geçiş basamağı olan okul öncesi hazırlık ve ilkokul birinci sınıfta öğretmenin model olduğu drama uygulamalarına daha fazla olanak tanınması, ilkokullarda uygulanan eğitim içeriklerinin aktarılmasında drama yöntemine daha fazla yer verilmesi ve çalışmamızın zenginleştirileceği nitel ve nicel çalışmalar çoğaltılması, farklı örneklem gruplarında demografik bilgilerle ilişkilendirilen yeni çalışmalar yapılması yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Okuma, yazma, öğretmen görüşleri, drama yöntemi.

The Investigation of the Views of Primary School-First Class Teachers on the Use of Drama Method in Teaching Reading-Writing

Abstract

The initial reading and writing education is the first stage of acquiring literary skills, which students develop further and use throughout their lives. At this point, teachers are required to determine methods appropriate to the content at all levels of teaching. The preferred teaching method and the knowledge level of the educators have crucial importance especially in the literacy studies that are given in the last years of early childhood period. The drama method is effective in developing skills such as problem solving, recognizing the problem, establishing relationships, reasoning, questioning, and interpreting. From this point of view, it was thought that in this study, it would be possible to provide meaningful solutions about the painful literacy learning process experienced in the first year of primary education, especially by taking the opinions of the first grade teachers about the use of drama method as a method of transition to reading writing. The aim of the current study is to examine the opinions of first grade, primary school teachers with respect to the use of drama method in literacy teaching. The study uses descriptive model. 80 primary school teachers were consulted in the study group. The research data were collected through semi-structured interview method which is one of the qualitative research methods in order to reveal the views of teachers more

clearly. Deciphering method was used for data collection. The opinions of the first grade teachers about the use of drama method in literacy teaching are examined, it is seen that they have the highest opinion under the theme of “Teacher should be a role model by applying himself first” in drama. While drawing attention to the strengths of the method under the theme of “Learning and Information Becomes Permanent” in terms of the strength of drama, the teachers mostly used the phrase “Teachers should use drama for all courses” when asked about their views. In accordance with these opinions suggestions have been made on preparation for pre-school which is the transition step to reading and writing and giving more opportunities to the drama applications where the teacher is a model, during the first grade in primary school and for new studies.

Keywords: Reading, writing, teacher views, drama method.

GİRİŞ

Okuma becerisi bireyin yaşamında ve gelecekteki iş hayatında ve aile hayatında oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Okuma kavramı ile ilgili birçok tanımlar yapılmıştır. Toplumların ilerlemesi ve gelişimi için bilginin devamlı olması şarttır. Bu nedenle okuma becerisi edinimi ve sürekliliği hayati önem taşımaktadır. İnsanlığın gelişimi açısından okuma becerisinin edinilmesi ve sevdirmesi için toplumların bunu desteklemesi gerekir. Çünkü bireyler geliştikçe toplumlar da gelişir. Okuma becerisi daha bebeklikten başlayan ve sonraki yıllarda alışkanlık haline getirilen bir davranıştır (Bınarbaşı, 2006).

Okuma; duygu, düşünce ve isteklerin harflerle, belli kurallara göre sıralanışını kavrama ve anlamlandırma becerisidir. Bu özelliği ile okuma ve yazma öğretimi, dil öğretiminin bir bölümünü oluşturur. Okuma ve yazma öğretiminde bir çocuk aynı zamanda dil yeteneğini de geliştirir (Öz, 2011).

Yazma becerisi ise bireyin yaşantıları aracılığıyla öğrenme deneyimleri içerisinde ilerleyen bir süreçtir. Birey yazı yazarak etrafındaki durumları anlamlandırır ve kendi duygu ve düşüncelerini de onlara aktarır. Yazının anlamını çevresinde kurduğu diyaloglarla öğrenir (Ranweiller, 2004). Bireyin kendi duygu, düşünce ve davranışlarını yönetebilmesi, yazmaya karşı tutum geliştirmesi, yazı ile kendini rahatça ifade edebilmesi ve

çevresinde olan ilişkileri, tutum ve davranışları geliştirmesi sosyal gelişiminin içerisinde yer almaktadır (Fletcher, 1997).

İlk okuma yazma öğretimi, öğrencilerin yaşam boyu geliştirerek kullanacakları okuma yazma becerilerini edinme sürecinin ilk aşamasıdır. İlk okuma ve yazma öğretiminin amaçları, öğrencilerin akıcı okumalarını, okuduklarını anlamalarını, okumaya istek duymalarını ve düşüncelerini yazılı ve sözlü ifade edebilmelerini sağlamaktır. İlk okuma yazma öğretimi, çocuğun yalnızca okuma anlama becerisine etki etmemekte; tüm derslerdeki ve genel anlamdaki okul başarısına da etki etmektedir. Bu nedenle ilk okuma yazma öğretimi sırasında kullanılan yöntemler büyük önem taşımaktadır (Şahin, 2007).

İlk okuma yazma öğretiminde amaç, bilimsel yöntem ve tekniklerle, çocuğun psikolojik yapısına uygun, doğru, hızlı, anlayarak ve eleştirel okuma ve yazma alışkanlığını kazandırmaktır (Binbaşıoğlu, 2005; Damar, 1996).

Oyun, çocukların hayatında çok önemli bir yer tutar. Çocuk oyunla hayatı tanır, oyunla hayattan zevk alır, oyunla okuma veya yazma deneyimi daha eğlenceli olur. Erken okuryazarlık davranışının gelişimini sağlamak için çocuğun çevresine karşı merak duygusunun desteklenmesi gerekmektedir. Etrafına karşı merak duygusu gelişen çocuk araştırır ve keşfettiği bilgileri denemeye çalışır. Yaşadığı deneyimler onun okuma-yazma becerilerinin alt yapısını oluşturur. Bu deneyimsel yaşantıyı özellikle erken çocukluk döneminde oyun aracılığıyla gerçekleştirir. Bu oyun deneyimleri çocukların kendi başlatıp bitirdiği oyunlar olabildiği gibi, aynı zamanda öğretmenlerin kurguladıkları oyun etkinlikleri veya dramalar aracılığıyla gerçekleşir (Üstündağ, 2002).

Drama; çocuğun sesi, duyguyu, hayali üstlendiği rol içerisinde doğaçlama kişisel katkılarını da katarak yaratıcılık becerilerini de geliştiren bir süreçtir. Çocuğun deneyerek, üreterek ve yaratarak, eğitim ve öğretimin bizzat merkezinde olan öğrenmenin canlı olduğu bir eğitim ve öğretim yöntemidir (San, 2006).

İlköğretimde drama yönteminin amaçlarına genel olarak baktığımız zaman, çocukların gelişimine, yaşına, çevresine, duygu durumuna, kültürüne ve sosyal ilişkilerine katkıda bulunmak olarak kısaca özetlemek mümkündür. Bu amaçlar doğrultusunda bir çocuğun drama içerisinde üstlendiği rol, canlandırdığı karakterler, oynadığı oyunlar, söylediği şarkılar, tekerlemeler, şiirler ve parmak oyunları aracılığıyla da onun bütünsel gelişimine de katkılar sağlanmaktadır. Çocuğun drama aracılığıyla üstlendiği rol üzerinden kendini keşfetme, gerçek yaşamla ilişkilendirme, empati kurma, problem çözme, otokontrol ve öz düzenleme becerilerine de önemli katkılarda bulunmak mümkündür (Selimhocaoglu, 2004).

Eğitimde drama, kişinin kendi bedenine, duygularına düşüncelerine ve çevresinde olup bitenlere karşı bilinçli olmasını amaçlar. Ayrıca oyun eğitimbilimi (pedagojisi) içinde yer alan drama, çağrışımların, duyguların, bilgi ve deneyimlerin özgürleştiği bir ortamın sağlanmasını da sağlar. Kişinin evrensel, toplumsal, moral, etik ve soyut kavramları anlamlandırabilmesi de eğitimde drama yönteminin eğitsel amaçları olarak karşımıza çıkar. Grup çalışmaları içerisinde yaşayarak öğrenme ve bilgi edinmenin yanı sıra, sözel anlatımın gelişmesi ve toplumsallaşmanın sağlanması da gerçekleşmektedir (San, 1990).

İlkokulda drama yöntemi amacına uygun olarak uygulanmalıdır. İlkokulun asıl amacı, öğrencileri hayata ve bir sonraki öğrenim basamağına hazırlamaktır. Bunun gerçekleşebilmesi için gerekli bilişsel beceriler olan; problem çözme, problemin farkına varma, ilişki kurabilme, akıl yürütme, sorgulama, anlamlandırma gibi becerilerin geliştirilmesinde etkili olan bir yöntemdir. Erken çocukluk dönemi bütünsel gelişimin en hızlı olduğu dönemlerden biridir. Bu nedenle çocukların tüm gelişimsel yeterliliklerinin bilinmesi, erken çocukluk döneminde verilecek eğitimin içeriğinin hazırlanmasında ve uygun yöntemlerin kullanılmasında son derece önemlidir. Müfredatta kullanılacak yöntemin beş duyuya hitap edecek şekilde tasarlanması, çocukların kalıcı öğrenme deneyimleri yaşamasına katkı sağlayacaktır. Bir yöntem olarak drama, doğası gereği bu deneyimleri sağlayacak bir öğretim aracıdır (Yaşar ve Ömeroğlu, 1999).

Öğretimin tüm kademelerde içeriğe uygun yöntemleri belirleyecek profesyoneller, öğretmenlerdir. Özellikle erken çocukluk döneminin son yıllarında verilen okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında en etkin yöntemi

belirleyecek eğitimcilerin, seçtikleri yöntem hakkındaki farkındalıkları ve bilgi düzeyleri son derece önemlidir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada, özellikle ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazmaya geçiş sürecinde bir yöntem olarak drama yönteminin kullanımına dair görüşlerinin alınması sayesinde, ilköğretimin ilk yılında yaşanan sancılı okuma yazma ve öğrenme deneyimine dair anlamlı çözümler sunmanın mümkün olacağı düşünülmüştür.

Literatürdeki görüşler doğrultusunda bu çalışmada, ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde şu sorulara cevap aranmıştır:

- İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair görüşleri nedir?
- İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımının çocuk ve öğretmen açısından güçlü yönleri nelerdir?
- Bu konuyla ilgili diğer görüş ve önerileriniz nelerdir?

YÖNTEM

Bu çalışmada, okuma yazmaya geçişte drama yönteminin kullanımına dair ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır ve bu bağlamda çalışmada betimsel model kullanılmıştır. Betimsel çalışmalarda, verilen bir durum olabildiğince ve dikkatli bir şekilde tanımlanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014). Çalışmadan elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemine başvurulmuştur. **Nitel araştırmalar, alan çalışmalarıdır.** Araştırmacı doğal ortamda araştırma yapar. Nitel çalışmalarda tercih edilen yöntemler gözlem, görüşme ve ankettir. Görüşme, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir (Karasar, 1998).

Görüşme, görüşmecinin yanıt almak amacı ile soruları, sözlü ve genellikle yüz yüze olmak koşulu ile deneklere yönelttiği sohbet havasında yapılan bir etkileşimdir (Kaptan, 1995). Görüşmeler en yaygın biçimde yapılandırılmamış, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme olmak üzere üç grupta toplanmaktadır. **Yapılandırılmamış görüşme:**

Görüşmeciyeye büyük hareket ve yargı serbestliği veren, esnek, bireysel görüş ve yargıların kökenlerine inmeyi sağlayan bir görüşme tekniğidir. (Karasar, 1998).

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren bir görüşme formu hazırlar ve soruları sistematik olarak katılımcılara sorar; ancak katılımcılara ayrıntılara inebilmelerine yetecek kadar özgürlük verilir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu, & Yıldırım, 2010). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık, görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme formuna bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yapılan görüşmeler için öncelikle alanyazın, dergi, makale, kitap, internet ortamı taraması yapılmıştır. Öğretmenlerin okuma yazmaya geçişte drama yönetiminin kullanımına dair görüşlerini tespit etmek amacıyla 10 soru maddesinden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Konuyla ilgili olarak görüşme formundaki soruların açık ve anlaşılır olup olmaması, araştırılan konuyu kapsayıp kapsamaması, araştırılan verileri sağlayıp sağlamaması açılarından nitel araştırma yöntemleri ve eğitim programları ve öğretimi konusunda uzman bir öğretim üyesi tarafından, açık uçlu sorular ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulmuştur. Uzman geribildirimleri doğrultusunda görüşme soruları yeniden şekillendirilmiştir. Sonrasında bir Türkçe öğretmeni tarafından dil ve gramer yapısı kontrolü yapılarak ifade bozukluğu olan veya anlaşılması güç olabilecek sorular yeniden değerlendirilmiştir.

Kodlama işleminden önce, iki farklı alanda çalışan uzman tarafından verilerin dökümü olan deşifreler okunmuştur. Araştırmanın amacı çerçevesinde kritik olan boyutlar saptanmış ve bu boyutların anlamları belirlenmiştir. Kodlamalarda mümkün olduğu kadar katılımcılar tarafından ifade edilen kelime ve kavramlar kullanılmaya çalışılmıştır.

Görüşme verilerinin yorumlanması sürecinde betimsel analiz, içerik analizi ve sürekli karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde, görüşme tekniğine tabi tutulan eğitimcilerin görüşlerini bire bir yansıtmak

için direkt alıntılara yer verilmiştir. İçerik analizinde ise toplanan veriler önce farklı başlıklara ayrılmış ve bu başlıklar birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Daha sonra başlıklardan anlamlı kavramlar oluşturup aynı kavramları çağrıştıran kodlar ortak kategori altında birleştirilmiştir. Son aşamada toplanan verilerden oluşturulan temalardan belli bir anlam bütünlüğü sağlanarak yorumlanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bu analizde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlar ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırma kapsamında ilkökul birinci sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmeler için okul müdürlerinden randevu alınmış ve görüşmeler öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda gerçekleştirilmiştir. Yapılan her görüşme yaklaşık 15 dakikada tamamlanmıştır. Öncesinde araştırmanın amacı hakkında öğretmenlere bilgi verilmiş ve öğretmenlerin onayı alınarak görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Tüm görüşmeler tamamlandıktan sonra ses kayıt cihazı ile kaydedilen görüşmelerin dökümü yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için yapılan dökümler, görüşme yapılan sınıf öğretmenlerine verilmiş ve yapılan görüşmeyi teyit etmeleri istenmiştir.

Soruların kendi içinde analizleri tamamlandıktan sonra ilkökul birinci sınıf öğretmenlerine aşağıdaki üç soru sorulmuş ve bu sorular doğrultusunda görüşleri alınmıştır.

- Okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair düşünceleriniz nedir?
- Okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımının çocuk ve öğretmen açısından güçlü yönleri nelerdir?
- Bu konuyla ilgili diğer görüş ve önerileriniz nelerdir?

Verilerin Analizi

Görüşme yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesinde, betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Daha sonra elde edilen verilerin sayısallaştırılması yoluna gidilmiştir. Betimsel analiz tekniğinde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen başlıklar altında özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Araştırmamızda kullanılan nitel verilerin analizinde kullanılan sürekli karşılaştırma analizi yöntemi iki temel basamaktan oluşmaktadır. İlk basamakta veriler okunur ve birbirleri ile ilişkilerine bakılarak karşılaştırılmaktadır. Bu sayede birbiri ile ilgili veriler belirli kavram ya da kategoriler altında toplanmaktadır. Sonraki basamakta ise önem verilmesi gereken kavram ve kategorilere dayalı olarak ana temalar ortaya çıkarılmaktadır. Bu temalar, cümleler haline getirilmekte ve denence cümleleri oluşturulmaktadır (Have, 2004).

Bu çalışmada toplanan veriler, araştırmacının kendisi dışında, bir başka uzman tarafından da gözden geçirilerek, kodlama yapılmış ve bu kodlar ile ilgili fikir birliği sağlanmıştır. Araştırmacıların birbirinden bağımsız olarak kullandıkları bu kodların tutarlığı “Görüş Birliği” ya da “Görüş Farklılığı” şeklinde ayrılarak oluşturulmuştur. Çalışmada oluşturulan kodlamaların güvenilirliğinin belirlenmesi için Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülü göz önünde bulundurulmuştur. Uygulanan formüsel analiz sonrasında iki araştırmacının kodlamaları arasında % 94 düzeyinde uyum sağlandığı görülmüştür. Bu oran araştırmanın güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Yöntemsel yaklaşım olarak nitel araştırma analizinin benimsendiği bu çalışmada, geçerlik ve güvenilirlik kavramları yerine inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramlarının kullanılması daha uygun olacağı düşünülmüştür; çünkü geçerlik ve güvenilirlik gibi kavramlar nicel araştırmalara özgü kavramlar olup, nitel araştırmaların temel ilkeleri ile uyum göstermemektedir (Mills, 2003).

Çalışma Grubu

Bu araştırmada, 2016-2017 öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece, Fatih, Kadıköy, Beyoğlu, Bahçelievler, Bağcılar, Tuzla, Avcılar, Bakırköy, Eyüp, Gaziosmanpaşa, Şişli ilçelerindeki devlet ve özel okullarla çalışan ve amaçlı örnekleme tekniği ile seçilen 80 birinci sınıf öğretmeninden görüş alınmıştır. Araştırmada görüş alınan öğretmenlerin cinsiyetlerine, mesleki deneyimlerine, çalıştıkları okul türüne ve mezun oldukları bölümlere göre yüzde ve frekans dağılımları Tablo 1, 2, 3 ve 4’de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	58	% 72,5
Erkek	22	% 27,5
Toplam	80	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet gruplarının 58 tanesi kadın öğretmen (%72,5), 22 tanesi erkek öğretmendir (%27,5).

Tablo 2. Öğretmenlerin Mesleki Deneyimlerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Mesleki deneyim	Frekans (f)	Yüzde (%)
1-5 yıl	10	12,5
6-10 yıl	12	15
11-15 yıl	11	13,75
16-20 yıl	13	16,25
21-25 yıl	12	15
26-30 yıl	9	11,25
31-35 yıl	5	6,25
36-40	6	7,5
41-45	2	2,5
Toplam	80	100,0

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmamızda görüş alınan öğretmenlerin mesleki deneyimi 1-5 yıl olan 10 kişi (%12,5), 6-10 yıl olan 12 kişi (%15), 11-15 yıl olan 11 kişi (%13,75), 16-20 yıl olan 13 kişi (%16,25), 21-25 yıl olan 12 kişi (%15), 26-30 yıl olan 9 kişi (%11,25), 31-35 yıl olan 5 kişi (%6,25) 36-40 yıl olan 6 kişi (%7,5), 41-45 yıl olan 2 kişi (%2,5) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin meslekteki çalışma yılına bakıldığında en çok çalışma süresinin 45 yıl, en az çalışma süresinin 1 yıl olduğu görülmektedir. Görüşülen 80 öğretmenin çalışma yılları ortalaması 16,5 yıldır. Öğretmenlerin mesleki deneyimleri 6-25 yılları arasında yoğunluk oluşturmaktadır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Yüzde ve Frekans Dağılımı

Çalışılan kurum türü	Frekans (f)	Yüzde (%)
Özel okul	9	11,25
Devlet okulu	71	88,75
Toplam	80	100,0

Tablo 3’de görüldüğü gibi öğretmenlerin çalıştığı kurum türlerine göre 9 tanesi özel okul (%11.25), 71 tanesi devlet okulunda (%88.75) çalışmaktadır. Görüşme yapılan öğretmenlerin çoğunluğu devlet okullarında çalışmaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Bölüme Göre Yüzde ve Frekans Dağılımı

Mezun olduğu bölüm	Frekans (f)	Yüzde (%)
Sınıf öğretmenliği	55	68,75
Fen ve edebiyat	5	6,25
İşletme	0	2,5
İletişim	2	2,5
Ev ekonomisi	1	1,25
Yabancı diller	3	3,75
Sosyoloji	2	2,5
Tarih öğretmenliği	1	1,25
Sanat Tarihi	1	1,25
Eğitim enstitüsü	8	10
Toplam	80	100

Tablo 4’de görüldüğü gibi öğretmenlerin mezun olduğu bölüme göre 55 kişinin sınıf öğretmenliği (%68.75), 5 kişinin fen ve edebiyat (%6,25), 2 kişinin işletme (%2,5), 2 kişinin iletişim (%2,5), 1 kişinin ev ekonomisi (%3,75), 3 kişinin yabancı diller (%3,75), 2 kişinin sosyoloji (%2,5), 1 kişinin tarih öğretmenliği (%1,25), 1 kişinin sanat tarihi (%1,25), 8 kişinin eğitim enstitüsü (%10) mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğu sınıf öğretmenliği mezunudur.

BULGULAR

Yarı yapılandırılmış görüşme formundan alınan cevaplar, eğitimcinin okuma yazmaya geçişte drama yönteminin kullanımına katkısı, okuma yazmaya geçişte drama yöntemini kullanmanın çocuk ve öğretmen açısından güçlü yönleri ve okuma yazmaya geçişte drama yönteminin kullanımına yönelik diğer görüş ve öneriler olmak üzere 3 başlık altına bulgulanmıştır.

İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair görüşleri:

Çizelge 1. İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Yazma Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımına Dair Görüşlerini İçeren Frekans ve Yüzde Dağılımı

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Öğretmenin katkısı olan bir yöntemdir	4	5
Öğrencinin dikkatini çeken bir yöntem olarak uygulanmalı	2	2,5
Dramada öğretmen önce kendisi uygulayarak rol model olmalı	29	36,15
Dramada öğretmen ortamı hazırlamalı	9	11,2
Darama uygulamalarında öğretmen, öğrencinin kendisini ifade etmesini sağlamalı, öğrenci dramanın içinde olmalı	10	12,4
Eğitimci drama eğitimini sık kullanmalı	6	7,4
Drama hazırlık olmadan doğaçlama yapılmalı	5	6,2
Drama uygulamalarında öğretmen yönlendirici olmalı	15	18,8
Toplam	80	100,0

Çizelge 1'e bakıldığında ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair görüşlerini içeren frekans ve yüzde dağılımı tablosuna göre sınıf öğretmenleri okuma yazma öğretiminde drama uygulamalarını yaparken %36,15 oranında "Dramada Öğretmen Önce Kendisi Uygulayarak Rol model Olmalı" teması başlığı altında görüş bildirmişlerdir.

Görüş Bildiren Öğretmenlerin Yorumları:

Bu soru ile ilgili öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki şekildedir.

“Eğitimci bu konuda rol model olmalıdır diye düşünüyorum. Önce kendisi uygulamalı diyorum.” (GÖ-61.K.)

“Genellikle oyunlaştırdığımız için birinci sınıf oyun çocuğu zaten oyuncakla oynarken okuma yazma öğrenmeye geliyor. Biz de zaten oyunlarla pekiştirerek okuma yazmaya adapte edebiliyoruz. Sürekli akademik başarı üzerine değil de, daha çok oyun oynarken de öğrenme ve öğrencilere rol model üzerinde duruyoruz.” (GÖ-52.K.)

“Ya örnek olabilir çocuğa. Önce kendi oynayabilir. Ondan sonra çocuk da onu taklit ederek belki öğretmeninden daha iyisini yapabilir.” (GÖ-62.K.)

“Drama, bir konuyu örneğin harf öğreniminde sesleri verirken diyelim, bir hayvan sesini canlandırırım çocuklara, o hayvan sesini yaparak ya da bir eşyanın sesi doğadaki sesleri kullanarak o harfi veriyorum.” (GÖ-60.K.)

“Eğitimci, öğrencileri yönlendirmeli ve rehber olmalı, öğrencilere ufak ufak dönütler vermeli; tamamen süreci yöneten olmalı, ama içinde bulunmamalı, tamamen öğrencileri öne çıkaracak bir yöntem.” (GÖ-57.K.)

“Rehber olmalı, daha çok çocuğu yönlendirmeli; amaç olarak kullanmalı, öğretmen amaç olmaması gerekiyor.” (GÖ-54.K.)

“Okuma yazmaya geçişte genelde öğretmen önce kendi model olur, sonra çocuklara roller verilir. Öğreteceğiniz şeylerle ilgili paylaşımlar yapılır; öğretmen ve öğrenciler o doğrultuda öğrenmeyi pekiştirici çalışmalar yaparlar; bu da çok kalıcı oluyor; öğrencilerin öğrenmeleri bakımından.” (GÖ-42.K.)

İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımının çocuk ve öğretmen açısından güçlü yönlerine ilişkin görüşlerine dair bulgular:

Çizelge 2. İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Yazma Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımının Çocuk ve Öğretmen Açısından Güçlü Yönlerine İlişkin Görüşlerine Dair Frekans ve Yüzde Dağılımı

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Çocuklar farklılıkları sever, dramada farklı bir yöntemdir	1	1,2
Öğrenciler dersi dinlerken sıkılmazlar	2	2,5
Özgüvenleri gelişir	17	21,2
Öğrenme ve bilgiler kalıcı olur	33	41,2
Öğretmen klasik eğitimden çıkıp farklı bir yol denemiş olur	3	3,8
Öğrenciler deneyim kazanır	3	3,8
Öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarır	2	2,5
Öğrenciler yaşadıklarını unutmazlar	2	2,5
Bu yöntemle kolay kavrarlar	6	7,5
Öğretmen köklü ve kalıcı bir eğitim verir	9	11,2
Çocuklar öğrenmenin keyifli ve eğlenceli olduğunu fark ederler	8	10,0
Öğrenciler enerjilerini doğru kullanmayı öğrenirler	2	2,5
Öğretmen ve öğrenci arasındaki bağı güçlendirir	5	6,2
Yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlar	12	15,0
Grupla çalışmayı öğretir	1	1,2
Sorumluluk sahibi olur	3	3,8
Toplum içinde kendi kendilerini ifade etme yeteneği gelişir	2	2,5
Kendini tanıma, becerilerini geliştirme paylaşmayı öğrenirler	12	15,0
Öğrenmeyi Kolaylaştırır	5	6,2
Empati kurmayı öğrenirler	4	5,0
Çocuk ve öğretmenin beden dilini kullanmalarını geliştirir	3	3,8
Hazır bulunuş düzeylerini artırır	1	1,2
Öğrenciyi aktifleştirir	5	6,2
İletişim becerilerini geliştirir	7	8,8
Yaratıcılıklarını geliştirir	2	2,5
Drama bütün dersler için çok önemlidir	3	3,8
Öğrenciler okula kolay uyum sağlarlar	2	2,5
Öğretmen bu yöntemle okuma yazmaya geçişi hızlandırır	2	2,5
Öğretmen bu yöntemle çocukların farklılıklarını tespit eder	3	3,8
Drama tüm duylulara hitap eder	1	1,2

Çizelge 2'ye bakıldığında ilkökul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımının çocuk ve öğretmen açısından güçlü yönlerine ilişkin görüşlerine dair frekans ve yüzde dağılımına göre %41,2 oranında “Öğrenme ve Bilgiler Kalıcı Olur” teması başlığı altında görüş bildirmişlerdir.

Görüş Bildiren Öğretmenlerin Yorumları:

“Özgüveni geliştirir. Öğretmene öğrettiklerini kalıcı hale getirmesini sağlar.” (GÖ.-59.K.)

“Yani öğrenmenin kalıcılığı en güçlü yönü odur; yaparak, yaşayarak öğrenme en güzeldir; ezberden daha çok etkilidir.” (GÖ.-42.K.)

“Demin dediğim gibi kalıcı oluyor, akılda kalıcı oluyor, unutmuyor çocuk yaptığı şeyi, canlandırdığı şeyi. Çocukta kendine güvende getiriyor, çocukta bir güven duygusunu da geliştiriyor.” (GÖ.-44.K.)

“Her şeyden önce öğrenci de, öğretmen de sanki bir oyunmuş gibi zevk alıyor. Öğrenciler öğrenme trendinin en üst seviyesine çıkıyor. Konuyu farkına varmadan çok iyi öğreniyorlar.” (GÖ.-46.K.)

“Kalıcılığı sağlamak, davranış ve verilen eğitimin kalıcılığını sağlamak açısından tabii ki dramanın önemi çok büyük.” (GÖ.-49.K.)

“Öğretmen açısından çok faydalı olduğuna ve olacağına inanıyorum. Öğrenme ortamının daha kolay hazırlandığını, öğrenecek konunun daha rahat bir şekilde öğrencilere aktarılabilceğini, bunuyaptığımız derslerde de görüyoruz. Çocuk merak ettiği zaman, ilgisi uyandığı zaman öğrenmeye daha hazır hale geliyor. Öğrenme daha kolay ve kalıcı gerçekleşiyor. Dramanın nasıl kalıcı olabileceği üzerinde durmamız gerekiyor.” (GÖ.-36.K.)

“Güçlü yönleri öğrenci açısından bilgiler kalıcı olur; özgüveni artar. Dinleme ve konuşma becerisini geliştiriyor. Başkaları ile daha rahat ilişki kurabiliyor. Kendine güven duygusu oluyor. Ben yapabiliyorum duygusu geliyor.” (GÖ.-32.K.)

İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair diğer görüş ve önerilerine ilişkin bulgular:

Çizelge 3. İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Yazma Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımına Dair Diğer Görüş ve Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Temalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Sınıflar geniş olabilir	3	3,8
Dramayı öğretmenler tüm dersler için kullanmalı	35	43,8
Dramanın öğrenciler için çok faydalı ve güzel bir eğitim olduğunu düşünüyorum	1	1,2
Kurallar üzerinde durulmalı	1	1,2
Sınıf mevcudu daha az olabilir	3	3,8
Kurslara ve seminerlere katılabiliriz	4	5,0
Modern sınıf ortamları olmalı	12	15,0
Her okulda uygulanabilse	3	3,8
Ders kitaplarında olsa daha çok örnekler verilse	17	21,2
Öğretmenler drama eğitimi alsalar	15	18,8
Müfredatta olsa	18	22,5
Ders saati olarak eklenmeli ders olarak girmeli	18	22,5
Üniversitelerde drama bölümü açılmalı	6	7,5
Dramanın eğitimini alan birisi verse	6	7,5
Kontrollü kullanılmalı	1	1,2

Çizelge 3'e bakıldığında ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair diğer görüş ve önerilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımına göre %43,8 oranında "Dramayı Öğretmenler Tüm Dersler İçin Kullanmalı" teması başlığı altında görüş bildirmişlerdir.

Görüş Bildiren Öğretmenlerin Yorumları:

Öğretmenlerin bu konu ile ilgili görüşleri örneklerle aşağıdaki şekildedir.

“Drama mümkün olan her yerde, sadece okuma yazma ile ilgili değil de sosyal ders, trafik, fen bilimleri; her alanda kullanılabilir. Çünkü insanlar gördükleri, katıldıkları şeyleri daha iyi öğreniyorlar; duydukları ve izledikleri şeyler daha kalıcı ve etkili oluyor.” (GÖ.-39.K.)

“Drama yöntemi her zaman uygulanmalı; çünkü çocukların hepsi oyun çocuğu. Bize gelenlerde, biz yedi yaşında başlıyoruz, hatta altı yaş olabilir. Bu çocuklar oyun çağında oldukları için, bu çocuklara en güzel kazanımları sağlamanın yöntemi oyun yöntemidir. Oyun yönteminin genel adı dramadır. Çocuklara davranış, bilgi, beceri kazanmada drama yöntemi her zaman işe yarar bir yöntemdir. Her öğretmenin bunu sıklıkla kullanması gerekir. Başarıya ulaştırmada çocukların daha kolay öğrenmelerini sağlar. Drama yöntemi her zaman öğretmenlerin sıklıkla kullanmaları gereken bir yöntemdir. Her öğretmen bunu kullanmalıdır. Ben kullandıklarına inanıyorum. Çünkü oyun çağındaki çocuğa bilgiyi ve beceriyi kazandırmanın en kolay yolu yine oyundur.” (GÖ.-21.K.)

“Dramayı her öğretmen her ders için yapmalı. Drama öğrencilere çok faydalı olduğunu düşünüyorum.” (GÖ.-51.K.)

“Dramayı sadece okuma yazmada değil, tüm derslerimizde kullanabiliriz. Ayrıca Drama derslerinin olması, uzman kişilerle çocuklara drama dersi verilmeli, bizlere de bu konuda eğitim verilmelidir.” (GÖ.-41.K.)

“Güzel bir yöntem; kısacası herkesin kullanmasını, sık sık kullanmasını; sadece okuma yazma değil de her derste kullanmasını öneriyorum. Güzel, kalıcı, pekiştirici; yaparak, yaşayarak çocukların öğrenebileceği ve yeteneklerini sergileyebileceği bir yöntem. Faydalı olduğuna inanıyorum.” (GÖ.-42.K.)

“Drama yöntemi, eğitim ve öğretimi sıkıcı halden kurtarır. Daha eğlendirici hale getirir. Hani hep bir klasik laf vardır ya, eğlenirken öğrenmek diye; drama yöntemiyle biz bunu sınıfımızda, derslerimizde uygulayabiliriz. Kullanılması, özellikle sınıf öğretmenleri açısından gayet yararlı bir yöntemdir.” (GÖ.-40.K.)

“Yani bence drama eğitimi tüm derslerde uygulanmalı. Oyunla dramayla öğrenilen hiçbir şey ömür boyu unutulmaz, kalıcı olur.” (GÖ.-46.K.)

“Drama mutlaka tüm derslerde kullanılmalı, en kısa zamanda ilkokul birden başlamak kaydıyla kesinlikle ders olarak müfredatta olmalı. Drama ders bakımından da okul öncesinde, ilkokulda, ortaokulda ders olarak verdikten sonra, lisede olması iyi olur. Zaten çocuk belli bir şeyi kazanmış olacak ve hayatın içinden alıp seçilecek konularla çocukların drama ile çok daha iyi bir şekilde hayata hazırlanacağını düşünüyorum.” (GÖ.-47.K.)

SONUÇ VE ÖNERİLER

İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair görüşlerini içeren frekans ve yüzde dağılımı tablosuna göre, sınıf öğretmenleri okuma yazma öğretiminde drama uygulamalarını yaparken %36,15 ile “Dramada Öğretmen Önce Kendisi Uygulayarak Rol model Olmalı” teması başlığı altında en yüksek oranda görüş bildirdikleri görülmüştür.

Drama yöntemine dayalı olarak işlenen bir derste öğretmenin rolü, geleneksel sistemdeki gibi bilgi vermek yerine, öğrencilerin yeni bilgileri keşfetmelerine, yapılandırmalarına ve anlamlandırmalarına yardımcı olmak, bu tür bilgiler hakkında konuşmaları için ortamlar ve fırsatlar yaratmaktır. Bu yöntemde öğretmen her şeyi bilen uzman kişi rolünü üstlenmez (Andersen, 2000).

Adıgüzel’e (2006) göre en genel yanıyla eğitimde yaratıcı drama; herhangi bir konuyu, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak, bir grupta ve grup üyelerinin birikimlerinden, yaşantılarından yola çıkarak canlandırmalar yapmaktır. Bu canlandırma süreçlerinde oyunun genel özelliklerinden yararlanılır ve bir lider, drama öğretmeni/öğretmen eşliğinde ve yapılacak çalışmanın amacına, grubun yapısına göre önceden belirlenmiş mekânda yaratıcı drama süreci gerçekleştirilir: Bu kavramlar tiyatro alanı ile karşılaştırıldığında da bir yönüyle yaratıcı dramanın bileşenlerini oluşturur. Buradan hareketle araştırmamızda görüş bildiren öğretmenlerin görüşlerinin literatür (alanyazın) ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımının çocuk ve öğretmen açısından güçlü yönlerine ilişkin görüşlerine dair frekans ve yüzde dağılımı tablosuna göre, %41,2 oranında dramanın güçlü yönüne dair çocuk açısından “Öğrenme ve Bilgiler Kalıcı Olur” teması başlığı altında çoğunlukla görüş bildirmişlerdir.

Eğitici drama etkinlikleri, eleştirel bir anlayışla düzenlenmiş öğretim programlarına uygun olarak konuşma, dinleme ve izleme gibi iletişim becerilerini kazandırmak ve işbirliği, problemlere çözüm arama gibi sosyal becerileri geliştirmek için etkili bir öğretim araç özelliği taşımaktadır (Koç, 2012).

Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda, öğretim kademelerinin tüm basamaklarında drama eğitiminin öğrencilerin kendine ve karşısındakine güven duymasına; empati, iletişim ve problem çözme becerileri ile sosyal-duygusal yönden gelişmelerine; çevresiyle olumlu ilişkiler kurabilmesine ve yaratıcılıklarının gelişmesine yardımcı olduğu görülmektedir (Akoğuz, 2002; Dikici, Gündoğdu & Koç, 2003; Kara & Çam, 2007; Metin, 1999; Okvuran, 2000). Dramanın gelişimin tüm alanlarının desteklemesine dair yapılan bu vurguların öğrenme deneyiminin ve bilgilerin kalıcı olduğuna dair verilen görüşlerle örtüştüğü görülmektedir.

İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde drama yönteminin kullanımına dair diğer görüş ve önerilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımına göre %43,8 oranında “Dramayı Öğretmenler Tüm Dersler İçin Kullanmalı” teması başlığı altında çoğunlukla görüş bildirdikleri bulunmuştur.

Okvuran (2003), ilköğretimde öğrencilerin doğal dramatik oyunun akışını anlamayı, müzikte, şiirde, dramadaki iletişim ortamını, edebiyatı yorumlamayı, imgesel bir dünya yaratmayı, yazılı oyunlardan spontan oynamaya doğru drama anlayışını geliştirmeyi, eylemi birleştirmeyi, dramanın temel kavramlarını, sözcüklerini kullanmayı ve yaratıcı problem çözmeyi öğrendiklerini ifade etmiştir. Bütün bu süreçlere öğretmenlerin bizzat katılım göstermesi ve rol model olması içeriğin kazandırılmasında en teşvik edici unsur olduğu görüşünü savunmaktadır. Öğretmenin

etkinliğin içerisine dahil olduğunu gören çocuğun, katılım konusunda cesaretlendirilmesine gerek kalmadan kendiliğinden dramaya eşlik edeceği aşikârdır. Sadece okuma yazma öğretiminde değil, hemen her etkinlikte dramada eğitimcinin rol model olması, çocuğa verilmek istenen içeriğin kazandırılmasında etkili olacaktır.

Yetiştirilen bireye ezber bilgiler aktarmak yerine, öğrenmeyi öğretecek temel kavramları anlama, yorumlama ve uygulayabilme olanağı verecek, problem çözme yetenek ve davranışlarıyla bilimsel düşünme alışkanlığı kazandıracak, araştırma yapmayı, ekiple çalışmayı, konuşma, tartışma ve yazma yoluyla iletişim kurmayı sağlayacak süreçler dersler aracılığıyla program geliştirme sürecinde derinlemesine çalışmayı gerektirir (Üstündağ, 1997).

Drama birçok alanda kullanılabilen bir yöntemdir. Türkçe, tarih, coğrafya, matematik, psikoloji gibi temel derslerden ekonomi, politika, endüstri, insan ilişkileri gibi alanlara kadar çok geni bir yelpazede drama çalışmalarına yer verilmektedir. Drama sanat eğitimi, öğretmen eğitimi, drama öğretmenin eğitimi, polis eğitimi, asker eğitimi, aç eğitimi gibi alanlarda ve ayrıca problem çözme yöntemlerinin eğitiminde de kullanılmaktadır (Fulford, Huthings, Ross & Schmitz, 2001; Levent, 1999). Bütün bu görüşler ışığında bir yöntem olarak dramanın hemen her ders veya etkinliğe uyarlanabilen esnek bir araç olduğu görüşünün araştırma sonuçlarıyla doğrulandığı söylenebilmektedir.

Araştırma bulguları ve alanyazın ile yapılan karşılaştırmalı sonuçlar ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Drama yöntemi öğretmenlerin etkin bir şekilde kullanabilmeleri için tüm içeriklerde uygulanmalıdır.
- Kalıcı öğrenme deneyimlerine ulaşmak için drama gibi öğrenci merkezli uygulamaların kullanımı konusunda eğitimcileri teşvik edecek seminer ve hizmet içi eğitimlere sıklıkla yer verilmelidir.
- Okuma yazmaya geçiş basamağı olan okul öncesi hazırlık ve ilkökul birinci sınıfta öğretmenin model olduğu drama uygulamalarına daha fazla olanak tanınmalıdır.

- İlkokullarda uygulanan eğitim içeriklerinin aktarılmasında drama yöntemine daha fazla yer verilmelidir.
- Ders kitaplarında dramaya yönelik hikâyeler, oyunlar, tekerlemeler, şarkılar, şiirler gibi daha çok örnekler verilmelidir.
- Bu araştırmadan yola çıkarak nitel ve nicel çalışmalar çoğaltılmalı, farklı örneklem gruplarında demografik bilgilerle ilişkilendirilen yeni çalışmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, H.Ö. (2006): Yaratıcı Drama Kavramı, Bileşenleri ve Aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 1(1).
- Altunışık, R.; Coşkun, R.; Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. (6. baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Akoğuz, M. (2002). *İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Andersen, C. (2000), *Process Drama and Classroom Inquiry*. Üçüncü Uluslararası Drama Eğitimi Araştırmaları Enstitüsü Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri 21-25 Temmuz, Columbus, OH.
- Bınarbaşı, F. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Binbaşıoğlu, C. (2005). İlkokuma Yazma Programı ve Öğretimi, Eğitimde Yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programını Değerlendirme Sempozyumu. Kasım: 122-135.
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö.E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Damar, M. (1996). *İlk okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlüklerle Öğretmen Nitelikleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi.

- Dikici, H.; Koç, M.; Gündoğdu, R. (2003). *Yaratıcı Dramanın Problem Çözme Becerilerine Etkisi*. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 9-11 Temmuz, Malatya.
- Fletcher, E. B. (1997). *The relationship betweenvisual – motor developmentandhandwriting in kindergartenchildren*. Unpublished master thesis. Bufallo: Bufallo University.
- Fulford, J.; Huthings, M.; Ross A. ve Schmitz, H. (2001). *İlköğretimde drama* (L. Küçükahmet, H. Borçbakan, S. Karamanoğlu, S. Çev.) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Have, P. (2004). *Understanding qualitative research and ethnomethodology*. Sage.
- Kaptan, S. (1995). *Bilimsel İstatistik Teknikleri*. Ankara: Web Ofset Tesisleri.
- Kara, Y.; Çam, F. (2007). *Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasına Etkisi*. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32: 145-155.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Koç, R. (2012): *Okuma Yazma Öğretimi Yöntemleri ve Ses Temelli Cümle Yöntemi, Uygulaması*.” *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 7/4, Fall 2012, p. 2259-2268, Ankara-Turkey.
- Levent, T. (1999). *Drama Kültürünü Oluşturmak*. Eğitimde Tiyatroda Yaratıcı Drama. Çağdaş Drama Derneği Bülteni 2: 7-9.
- Metin, G. G. (1999). *Dramanın 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Duygusal Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi*. İstanbul: M. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Miles, M. B.; Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.
- Mills, C.W. (2003). *The sociological data analysis*. London: Oxford University Press.
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Okvuran, A. (2003). *Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Drama Eğitiminin Önemi ve Empatik Beceri Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Aktaran: Adıgüzel. H.Ö. (2002). *Yaratıcı Drama/1985-1995/Yazılar*. (1. cilt.). Ankara: Naturel Kitap Yayıncılık.
- Öz, F. (2011). *Uygulamalı İlk okuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ranweiler, L.W. (2004). *Preschool readers and writers early literacy for strategies*. Michigan: High Scope Press.
- San, İ. (1990). Eğitimde Yaratıcı Drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 23(2): 573-582.
- San, İ. (2006). Tiyatroya Rağmen Yaratıcı Drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1): 6-15. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ydrama/issue/23799/253625>
- Selimhocaoglu, A. (2004 Temmuz). *Drama ve İlköğretimde Dramanın Önemi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Şahin, A. (2007). *Yaratıcı Drama Yöntemiyle Anne-Baba Eğitimi Uygulama Rehberi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Üstündağ, T. (1997). *Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişmeye ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Üstündağ, T. (2002). *Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü*. Ankara: Pegem Yayınları.

Yaşar M.; Ömeroğlu, T. (1999) *Okulöncesi Eğitimde Drama Uygulamaları*. Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı, Rehber Kitaplar Dizisi, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Yıldırım, A.; H. Şimşek. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yıldırım, A.; Şimşek, H. (2001). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.